

nog de grootste waarde. Dat Calvijn met hem hierin overeenstemde, kan, waar de historie van iets anders zwijgt, als argumentum e silentio veilig worden aangenomen.

In Nederland bleef men deze opvatting huldigen. De synode van Dordrecht van 1578 plaatst zich geheel op dat standpunt en die van 1618 en '19 hield zich weinig meer met deze vraag bezig, waarover een vaste opinie zich had gevormd.¹⁾

Bij het nagaan van den inhoud van Beza's stuk kunnen we korter zijn dan bij dat van Gregorius. Het stuk zelf is ook veel korter. Personages zijn: Abraham, Sara en Isaïc. twee groepen herders, de Verbondengel, Satan. Het gegeven is zooals de titel aanduidt, de inhoud van Genesis 22. Het stuk is een z.g. denaeter met middenin een pauze. De groepen van herders treden er in op als het koor van vrouwen in den „Christos paschoon“, en Satan in monniksgewaad (hier wordt geherinnerd aan de mystrie- en sinnespelen der rederijkers, die soms als strijdmiddel tegen de Roomsche kerk werden gebruikt) berekent op elk moment de kansen der mislukking van het verlossingsplan.

Aandoenlijk is het gesprek tusschen Abraham en zijn kind, als het vreeselijk oogenblik langzaam, maar met benauwde zekerheid nadert. Laat ik alleen voor U vertolken het slotwoord van den verbondengel.

Ik zweer U bij mijn eigen majesteit,
En bij de deugden mijner Goddelijkheid:
Omdat gij deze zaak aldus gedaan
En tot zoover mijn wil gehoorzaamd hebt,
Dat gij het leven van Uw een'ge boodt
Ondanks den Satan en zijn boezen wil,
Zal ik u zegenen met uw geslacht.
Ziet gij des hemels glinsterend gelaat?
Ziet gij de korrels van het oeverzand?
Zoo zal ik uw nakomelingschap doen groeien,
Dat zij het heir des hemels in getal
En 'toeverzand in menigt' evenaardt,
Dat d'aard-omringende oceaen omwilt.
Uw zaad zal die het haten overheeren
En door dien Eenen, die zijn oorsprong neemt
Uit u, zal ik een rijken zegen leggen
Op alle volken van het wereldrond,
De schatten van mijn Goddelijke almacht,
Het milde loon voor uw gehoorzaamheid.

Gij zult mij toestemmen, heel wat minder dichtelijke kracht grijpt uit Beza's werk, dan uit den forscheren bouw van Gregorius ons aan. Maar beiden zijn één in den drang, hun God te dienen en te verheerlijken met hun werk.

Beza zegt er zelf van: „Terwijl ik deze heilige geschiedenissen las met verwonderlijk genot en éénig profijt, greep mij een begeerte aan, te trachten haar inhoud in verzen over te brengen, niet alleen om er dieper in te dringen en ze vast te houden, maar ook God te verheerlijken op alle mij mogelijke manier: pour louer Dieu en toutes sortes à moy possibles“.

In de derde plaats slaan wij een blik op twee bijbelsche eposse: „Het verloren paradijs“ van Milton en Bilderdijs „Ondergang der eerste wereld“.

Dr. Kuiper schrijft in zijn rectorale oratie van 1892 „Het Calvinisme en de kunst“ pag. 30: „Bilderdijs was als Calvinist Milton niet. Maar wie naast het „Paradise lost“ Bilderdijs onafgewerkt epos legt, tast en grijpt toch in die verwante en elkaar aanvullende stof bij Milton en Bilderdijs de eenheid van de Calvinistische gedachte. Uit Bilderdijs epos niet minder dan uit Miltons stouten zang voel ik mij nog altoos den donder van Gods vrijmachtige souvereiniteit in de ziel dreunen.“

En in de 97ste aantekening achter in dit geschrift zegt hij: „Het karakteristieke zoowel in Miltons als in Bilderdijs epos is, dat beiden een voorstelling in hun zang schilderen, waarin niet de mensch, maar God zelf tegen de macht van het booze strijdt.“ — Geen spoor dus bij Kuiper van een afkeurend oordeel.

Ik moet om de wille van mijn opzet de personen en dichtwerken, waarover het hier gaat, als globaal bij den lezer bekend aannemen en er mij toe bepalen, aan te toonen, wat deze grooten in geloof en kunst aandersten in het contact van bijbelstof en belletrie.

In den derden zang van het Verloren Paradijs zit de Zoon aan 's Vaders rechterhand op zijn hemeltrouwen en de engelen-legioenen staan rondom. Dan deelt de Vader het toekomstig lot van de menschheid mede en biedt genade aan, mits er zich onder de krachten des hemels een liefde aanbiedt, die zich mensch wil doen worden, om de schuld der menschheid te boeten.

Een stilte treedt in. Diepe ontroering vult den hemel en niemand waagt een woord.

Hij vroeg, maar 't heilig koor des hemels zweeg. Stil bleef de gansche hemel; niemand bood Als middelaar tot der menschen redding zich. Noch nam de last der schuld vrijwillig aan. — Zoo ware 't gansche menschelijke geslacht Den helledood onmijdbaar toegevalen.

Had niet de Zoon, die 's Vaders liefde deelt, Uit volle erbarming dus zich aangeboden: Vader, Gij gaft uw woord van heilgenade; zou Dat woord geen middel vinden als de snelste Van al uw boden, om uw scheps'lendom Te zoeken en tot allen ongeroepen en ongezocht te komen met zijn heil?

O Heil der menschheid, dat het nader komt!
Zij, eenmaal dood in zonden en verloren,
Kan tot de bron des levens niet meer komen;
Bezwaard met schuld en krachteloos tot heil,
Kan geen verzoening of rantsoen zij brengen:
Te diep verviel zij tot verderf en schuld.
O, Zie op Mij, op Mij. Ik bied mijn leven
Ter lossing van het hare. Laat uw toorn
Op Mij slechts rusten, Ik als zondaar gelden.
Om haren wil verlaat ik uwen schoot,
Vrijwillig mijd ik uwer glorie glansen;
Met vreugde zal Ik voor uw schepping sterven,
De wraak van schuld en zonden worde mijn!

In den achtsten zang treffen we een gesprek tusschen God en Adam aan, waaruit ik ook nog een korte strofe wil meedeelen.

Als Adam zich beklaagd heeft, dat de dieren het genot van aanraking met huns gelijken genieten, gaat de dichter voort:

En onmisnoegd antwoordt de Almacht hem:
„Een hoog geluk hebt ge, Adam, u verkoren
In 't kiezen van een metgezel. Gij wilt de lust
In 't midden van de lust niet eenzaam smaken.
Wat oordeelt dan de mensch van zijnen God?
Schijnt u mijn zaligheid dan ongenoegzaam?
Ik ben alleen van eeuwigheid
En niemand ken Ik, die op mij gelijkt
Of mij gelijk is. Met wie ga Ik om,
Als met de wezens, die Ik zelve schiep,
Oneindig dieper onder Mij, dan onder u
De wezens, die ik u tot vreugde gaf.“
Hij zweeg. Deemoedig sprak ik dan tot hem:
„De hoogte en diepte van uw eeuw'ge wegen
Te peilen, Opperwezen, daartoe reikt
Geen menschelijk verstand.“

Ik verzoek u den indruk, die deze strofen op u maken met die der andere vast te houden, tot we straks een conclusie zullen zoeken.

Dat ik niet heb gesproken over het episch of dramatisch dichtwerk van Grotius en Vondel, hoewel het in tijdsorde aan dat van Milton voorafgaat, vindt zijn reden hierin, dat van deze dichters bekend is, dat hun religieus standpunt niet Calvinistisch was. Voor onze conclusie zou een beschouwing daarover van geen absoluut gewicht kunnen zijn.

Wel is van belang, nog even na te gaan welk standpunt Voetius, de groote puritein, vader der puriteinsche precisheid, innam met betrekking tot het vraagstuk der verhouding van bijbelstof en belletrie.

Rechtstreeks daarover geschreven heeft hij niet. Deze kwestie kwam in de zestiende en zeventiende eeuw alleen aan de orde in verband met het tooneelspel, in welk verband we ook Beza's treurspel hebben ontmoet.

In zijn „Disputatio de Commoedijs“, in 1630 verschenen, keurt ook Voetius evenals de boven genoemde synodes, alle tooneelspel af en met name „Vertooning der Goddelijke en heilige dingen uit de Schrift“. Hij gaat zelfs nog verder en besluit eveneens, „dat de vertooningen, genomen uit de kerkelijke geschiedenissen of uit de martelaarsboeken of uit het leven der kerkvaders, niet moeten toegelaten worden.“ Het is natuurlijk het weren van deze stof uit den wuffen kring, dien het tooneel om zich verzamelde, wat Voetius — zeer terecht — wil bereiken. En dan zegt hij deze merkwaardige woorden, als hij alle redenen, die tegen tooneelvertooningen in het algemeen gelden, heeft opgesomd:

„Niets is er, dat zij kunnen uitnemen of ons tegenwerpen, tenzij misschien de voorbeelden van Nasiansenus (Gregorius van Nazianzus) en Beza, die heilige treur- en treurblij-eindende spelen hebben geschreven. Maar wij antwoorden: van het geschrift tot den tooneelhandel deugt de gevolgtrekking niet (non valet conclusio). Voetius wil zeggen: al keur ik het spelen van alle stof af, daaruit mag nog niet de conclusie getrokken worden, dat die afkeuring ook het schrijven van drama's geldt.“

In een slothoofdstukje van zijn „Disputatio“, dat het opschrift draagt: „De vragen, die nog met dit geschil samenhangen“, beantwoordt hij die, of het geoorloofd is, blij- en treurspelen te schrijven, nog eens rechtstreeks aldus: „Wij zeggen neen, zoo het geschiedt om te vertoonen. Buiten vertooning willen we dit vernuftig soort van poetiek niet bestrijden, want het kan geschieden op een wijze, die schrijver nog lezer schaadt“. Ook Voetius, de man die den tafeldronk, het dragen van lang haar voor mannen en het orgelspel bij den zang der gemeente verbood, heeft dus kunst en bijbelstof niet willen scheiden.

En Petrus Willewongel, zijn tijdgenoot, die in Amsterdam van aangezicht tot aangezicht stond tegenover Vondels opvattingen en praktijk, in dezen gesteund door de Amsterdamsche regeering,

doet in zijn „Oeconomia Christiana“ eveneens: „Het is iets anders, een stichtelijke komedie of tragedie te dichten en die te lezen, dan te spelen: schrijf spelen, maar speel niet“.

SEERP ANEMA.

VRAGEN VAN GEESTELIJK EN ZEDELIIK LEVEN

Het biljartspel.

Op een onzer Jongelingsverenigingen waren onderwerp van discussie het biljartspel en de vraag, of er plaats voor is in het leven onzer jongelui.

De gevoelens bleken verdeeld, en men besloot daarom in deze rubriek eenige voorlichting te vragen.

Men zal daarbij dan wel niet in de eerste plaats gedacht hebben aan voorlichting omtrent het geoorloofde van het biljartspel geheel op zichzelf beschouwd.

Daarover kan onder christenen, ook onder gereformeerde christenen, wel nauwelijks verschil bestaan.

In zijn doel: herstelling van kracht door ontspanning van den geest; en in het middel waardoor het dat doel zoekt te bereiken: verpoerende, aangename en gezellige bezigheid — beantwoordt 't ten volle aan de eischen, die men in 't algemeen aan 't spel behoort te stellen.

Voorts is er in de handelingen die erbij verricht worden niets, dat in strijd is met eenig gebod van de Wet Gods, en verheft de oefening van geest (opmerkzaamheid en berekening) en lichaam (oog en hand) het tot een onzer edele spelen.

Voeg hier nu bij de gymnastiek waartoe het dwingt en het gezellig verkeer dat het meebrengt — en we zijn het er allen over eens, dat het biljartspel een van de fijnste en veelzijdigste spelen is die we hebben.

Heel wat fijner dan het altoos min of meer ruwe voetbalspel, en fijner zelfs — en uit moreel oogpunt zeker niet meer aanvechtbaar — dan het kegel- en het kolfspel, dat bij onze vadersen zoo in eere was.

Als het biljartspel dan ook een spel was, dat men in eigen huis onder zijn bereik kon hebben, of althans op eigen terrein, in eigen familie- of vriendenkring kon spelen, en waardoor men voorts zichzelf in geenerlei verzoeking bracht — zou ik onze jongelui den raad geven, allerlei onbeduidende spelletjes, die geen andere verdienste (!) hebben dan dat ze den tijd doodden, op zij te zetten, en voortaan de noodige recreatie te zoeken bij het biljartspel.

In Engelsche en Amerikaansche Christelijke kringen — ook, in navolging daarvan, bij sommige Nederlandsche — won het mooie biljartspel dan ook zóó de harten, dat in elk centrum van het leven der Christelijke Jongelingsverenigingen (Y. M.C.A.) een biljart te vinden is.

Toch zou ik geen vrijmoedigheid hebben, deze voorbeelden ter navolging aan te prijzen.

Het is nu eenmaal niet anders: de dingen staan in de wereld niet op zichzelf. Ze zitten in allerlei verbanden die meespreken in hun waardeering — ook en niet het minst in hun bruikbaarheid voor christenen.

Zoo is het ook met het biljart.

Ik denk daarbij niet aan 't misbruik dat ervan gemaakt wordt: door jongemensen die er een hartstocht van maakten en er hun arbeidstijd aan ten offer brengen; door de maniakken die wat middel tot ontspanning moet blijven, tot doel maken van al hun inspanning en geen hooger roem kennen dan een kampioenschap te bemachtigen; door lieden die er een bron van inkomsten van maken door om geld te spelen; door ruwe klanten, die het een prachtgelegenheid vinden om hun vloek- en razie-zucht bot te vieren.

Dit alles zijn excessen, die evenmin op rekening van het biljartspel mogen geschreven worden, als het slapen in de kerk en de knoop in de collegezak op die van het kerkgaan.

Het gevaar voor misbruik, ook van de beste gaven Gods, vergezelt ons, zondaars, overal, al was het maar alleen in de verdorvenheid van ons eigen hart.

Oók en niet het minst bij het spel, zelfs bij het onschuldigste.

Bij het biljartspel op zich zelf is het, naar het me voorkomt, niet grooter dan bij het knikken van onze jongens en het touwtje springen van onze meisjes. — Maar bij het biljart is er behalve het algemeene gevaar, nog een bijzonder gevaar.

De weelde van een biljart in zijn huis te hebben, kan nu eenmaal niet ieder zich veroorloven. En ook een Jongelingsvereniging zal, buiten het land van de multi-millionairs, wel zelden zoo rijk zijn, dat ze, zonder andere en hoogere belangen tekort te doen, ten genoegen van haar leden een biljart zal kunnen aanschaffen.

Om te biljarten, moet men in de steden naar

een café- of kroeg. Nu is een hert goede con- Maar - of levens. Een Cl (hans zijn huisgenoe Dat te tarizeescl gevolg vt tusschen of meer l het inner En nu eenmaal en die tv verzoekin naar café niet het n bedenkelij doorgaans maar gen- ner of pe En die ene die in 't leven mond kon gebed aan Conclus ten doen Een off Ja, een Maar te Christus 't Ziet e dergelijke schijnen. B.

OPV

Deze kl ideaal van maatschap kwam mij waardigde Haar zo school.

De onde juffrouw, dan een ki oogenblikk dan gewoe het houder plaatsen, r tigheden, c haar terug

Dat moe ernstige e digde, die ning van van het be middag st van den d gezag, tot onder de zweken.

Het pad En die l tot zijn w

Om te l scholing d alle ondu vleesches - het kwaad van dat kv weer van l een streelir „alle maot bekwarelij

Maar oo hem aange

Jantje Pi den dengd knikkers a tot kittelenc of hand ga de knikken dwijnen. En dezen laats genen die o ook maar

Van mor gaan de to zijn waard op het pad Thans p En zie nu, hem in het brave vann

¹⁾ Zie het art. van Prof. J. Wille in den lustrumbundel „Christendom en historie“, dat den titel draagt: „De Gereformeerden en het tooneel tot omstreeks 1620“.

ana" eveneens:
ijke komedie of
dan te spelen.

ERP ANEMA.

MIJN LEVEN

dingen waren
lijartspel en de
het leven onzer

en men besloot
voorlichting te

de eerste plaats
omtrent het ge-
teel op zichzelf

ook onder gere-
ijks verschil be-

racht door ont-
t middel waar-
n: verpoerende.
— beantwoordt
n in 't algemeen

i die erbij ver-
l is met eenig
eft de oefening
berekening) en
n onzer edele

ek waartoe het
het meebrengt
ens, dat het bil-
zijdigste spelen

n of meer ruwe
uit moreel oog-
tar — dan het
ze vaderen zoo

i spel was, dat
ik kon hebben,
gen familie- of
door men voorts
acht — zou ik
llerlei onbedui-
verdienste (!)
n, op zij te zel-
eatie te zoeken

he Christelijke
rivan, bij som-
iooie biljartspel
entrum van het
reenigingen (Y.

d hebben, deze
prijzen.
le dingen staan
itten in allerlei
waardeering —
kbaarheid voor

r u ik dat ervan
en die er een
um arbeidstijd
maniakken die
oet blijven, tol-
g en geen hoo-
enschap te be-
bron van in-
te spelen; door
elegenheid vin-
tot te vieren.
in op rekening
en worden, als
oep in de col-

van de beste
ars, overal, al
nheid van ons

el, zelfs bij het

I is het, naar
bij het knikke-
springen van
t is er behalve
komstige ver-

uis te hebben,
oorloven. En
uiten het land
zoo rijk zijn.
clangen tekort
een biljart zal
e steden naar

een café-restaurant en op de dorpen naar herberg
of kroeg.

Nu is een Christen er niet te goed voor om in
een herberg te komen. Hij mag zelfs met een
goede consciëntie een kroeg binnenlopen.

Maar — dan moet zijn plicht hem daar roepen,
of levensbehoefte zijn verblijf daar wettigen.

Een Christen is daar altoos — moet daar al-
thans zijn, een vreemdeling op zijn doorreis, geen
huisgenoot, geen habitué, geen stamgast.

Dat te zeggen en daar ook naar te doen, is geen
farizeesche eigenwaan, maar een dood-natuurlijk
gevolg van het contrast, dat er nu eenmaal is
tusschen de sfeer die er heerscht in al wat min
of meer brandpunt is van het leven der wereld en
het innerlijk leven van wie God vreest.

En nu ligt het er toe, dat het biljart, wie het
eenmaal ging spelen en ervan houden ging —
en die twee gaan doorgaans samen — in groote
verzoeking brengt, zich te gewennen aan den gang
naar café en herberg en aan den toon die daar,
niet het minst aan de biljarttafel, heerscht. Dubbel
bedenklijk, omdat men zich zijn mede-spiel-
doorgaans natuurlijk niet (in vrijheid) kan kiezen,
maar genoegen moet nemen met wie zich als part-
ner of partners aanbieden.

En die verzoeking van het biljart is er dan
eene die men zich zelf aandoet, die men zelf
in 't leven riep, en die ons daarom de hand op den
mond komt leggen, als we bij het allervolmaaktste
gebed aan de zesde bede toekomen.

Conclusie: Ik geloof, dat onze jongelui wel zul-
len doen met de queue niet in handen te nemen.

Een offer?

Ja, een offer.

Maar toch zeker niet een van de grootste, die
Christus vraagt van wie Zijn discipel wil zijn.

'Ziet er slecht uit voor den gedoopte, dien
dergelijke offertjes reeds te groot en te zwaar
schijnen.

B.

F.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„Het pad der deugd is fraai”.

Deze klassieke dichtregel, die het beroemde
ideaal van de opvoeding tot alle christelijke en
maatschappelijke deugden zoo goed ironiseert,
kwam mij te binnen, toen ik van een veront-
waardigde moeder het volgende verhaal hoorde.
Haar zoontje zit in de eerste klasse der lagere
school.

De onderwijzeres van die klasse is een actieve
juffrouw, die voor het hoofd der school zoo nu en
dan een karweitje opknapt en daartoe voor eenige
oogenblikken haar lokaal moet verlaten. Ze is
dan gewoon een van de „brave” leerlingen voor
het houden van toe- en opzicht op het podium te
plaatsen, met de opdracht, naarstig alle ongerech-
tigheden, die zich mochten hebben voorgedaan, bij
haar terugkomst te melden.

Dat moment van haar weerkeer is dan een
ernstige confrontatie van aanklager en beschul-
digde, die eindigt met de calligrafische opteeke-
ning van des zondaars initialen op een hoekje
van het bord. En voor de rest van den morgen of
middag staan daar die letters, tot genoegdoening
van den deugdzamen vertegenwoordiger van het
gezag, tot beschaming van den zwakkeling, die
onder de verleiding van de gelegenheid is be-
zwegen.

Het pad der deugd is fraai, ja zeker.

En die brave daar op het podium betreedt het
lot zijn wezenlijk voordeel.

Om te beginnen: hij maakt een voortreffelijke
scholing door in je reinste farizeïsme. Zelf van
alle ondeugd vrij en boven de zwakheden des
vleesches verheven, leert hij met adelaarsoogen
het kwaad van een ander zien. En het melden
van dat kwaad, straks, als de wreken de Nemesis
weer van haar karweitje is teruggekeerd, is hem
een streeling van zijn deugdzam ingewand. Voor
„alle maatschappelijke deugden” wordt die man
bekwamelijk toegerust.

Maar ook de christelijke deugden worden bij
hem aangekweekt.

Jantje Pietersen heeft gister, bij het knik-
ken, den deugdzame er in laten vliegen en hem drie
knikkers afgewonnen. Ziehier nu de gelegenheid
tot kittelende wraak. Door één beweging van hoofd
of hand gaat Jantje in den kuil, zooals hij gister
de knikkers van den brave daarin deed ver-
dwijnen. En tot de christelijke genoegdoening van
dezen laatste komt Jantjes naam op de lijst der-
genen die een afkeuring verdienen! Dan moet hij
ook maar niet zoo „gemeen” zijn!

Van morgen heeft Pietje Jansen in het voorbij-
gaan de tong tegen den brave uitgestoken, aldus
zijn waardeering uitend voor diens ijverig gaan
op het pad der deugd.

Thans praat Pietje even met zijn buurman.
En zie nu, hoe het corpus delicti van van morgen
hem in het ongeluk brengt. Diezelfde tong, die de
brave vanmorgen met machteloze ergernis moest

aanschouwen, geeft hem nu de gelegenheid den
snooden bezitter en beheerder op het rijtje der
zondaars te krijgen. O, triomf van de christelijke
rechtvaardigheidszin!

Voor Gerrit Willemsen, den erkenden leider
der jongensgemeenschap, is de brave op het
schoolplein lucht. De deugd telt bij Gerrit niet.
Nu krijgt zij, de altijd miskende, haar kans.
De brave is nu óók lucht voor Gerrit, maar
nu leidt de zwartheid van zijn ondeugdzame ziel
onherroepelijk tot derzelver smadelijke openbaar-
making in witte letters. De christelijke naasten-
liefde heeft hier gestalte gekregen!

En de brave, terug op zijn plaats, ziet het voor
zijn oogen: J. P., P. J., G. W.,... al is de ondeugd
nog zoo snel, mijn braafheid achterhaalt haar wel.

Inderdaad: het pad der deugd is fraai en de
maatschappelijke en christelijke deugden, die een
naarstig betreden schenkt, zijn sieraden, die karak-
ters vormen.

Die juffrouw is een wijs paedagoge.

W. B. H.

Wetswijziging.

1. Hoe groote behoefte het onderwijs ook heeft
aan een rustige gang van zaken, telkens ziet
weer de wetgever zich geroepen, in te grijpen.
Zoo is ook Minister Marchant reeds druk bezig
met allerlei wijzigingen. In het pas aangenomen
wetsontwerp is nu bepaald, dat een onderwijzer
van 65 jaar voortaan niet meer benoemd mag
worden. Ontslagen worden ook de onderwijzers,
die bij de aanvang van het kalenderjaar de pen-
sioengerechtigde leeftijd met zes maanden hebben
overschreden. Theoretisch kan men de betrokken
leerkrachten nog wel in dienst houden, maar
praktisch is het onmogelijk, omdat voor hen geen
subsidie wordt uitgekeerd.

2. Van veel belang voor heel wat scholen en heel
wat jonge onderwijzers is ook de bepaling, dat
de kweekeling met akte zelfstandig in de klas
mag optreden. Naar de letter der wet mochten
ze alleen werkzaam zijn in een lokaal, waarin
ook een andere bevoegde werkzaam was. Soms
werd dan, om toch maar aan de lastige bepaling
van de wet te voldoen, de deur tusschen twee
lokalen opengelaten. Dan was er toch toezicht.
Deze bepaling is nu opgeheven. De schoolbesturen
kunnen nu meer profiteren van de jongelui, die
werkloos rondlopen en die zich toch gaarne
blijven oefenen in de praktijk van het school-
houden. 't Is te hopen, dat heel wat schoolbesturen
ook een kleine vergoeding kunnen geven aan deze
jongelui. Dat houdt er de moed een beetje in en
maakt het voor de ouders wat gemakkelijker, die
er moeite mee hebben, de jongelui nog een jaar
of wat te onderhouden, zonder dat deze ook maar
iets verdienen.

3. Wanneer de gemeente boventallige leerkrach-
ten afschaft, mag het bijzonder schoolbestuur ze
nog een jaar behouden, te rekenen van af
1 April 1934.

4. Van af 1 Jan. 1934 dient bij vacature of bij
tijdelijke plaatsvervangende ingeval van schorsing
of verlof het bijzonder schoolbestuur een wacht-
gelder te benoemen, op straffe van verlies van de
Rijksvergoeding van het salaris.

Gelukkig is de bepaling bijgevoegd, dat ook aan
de wet wordt voldaan door benoeming van een
leerkracht, die op het tijdstip van de benoeming
als hoofd of onderwijzer voor rekening van het
Rijk in vaste dienst verbonden is aan een andere
school.

Het schoolbestuur behoeft niet elken wachtgel-
der te benoemen. Is geen wachtgelder beschik-
baar van de door de school gewenschte richting,
dan is deze bepaling niet van kracht.

Ook wanneer een bepaalde bevoegdheid noodig
is voor de school, behoudt het Bestuur zijn vrij-
heid. Dit kan ook om andere redenen, door den
Minister te beoordeelen, het geval zijn.

5. De nieuwe leerlingenschaal gaat gelden, zoo-
dra in 1934 een nieuw schooljaar begint. Voor het
schooljaar, dat op 31 Dec. 1933 liep, geldt nog
de oude schaal. Heel kort kunnen we die nieuwe
schaal aldus omschrijven:

Tot 34 leerlingen een hoofd, van 35 tot en met
75 leerlingen een onderwijzer meer, tot 130, tot
185 en dan vervolgens voor 50 leerlingen telkens
een onderwijzer meer. Voor U.L.O.-scholen geldt
dan de 26-schaal.

Gr.

G. M.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Zending op de Synode.

I.

Elke drie jaar is het een lust het Rapport te
lezen, dat de generale deputaten voor de zending
uitbrengen op de generale synode. Het rapport,
ditmaal aan de synode te Middelburg aangeboden,
verraadt duidelijk de bewijzen van de hand van Ds W.
Breukelaar. Welk een hoeveelheid van arbeid

ligt er achter dit rapport! De inhoud zegt het ons,
maar niet minder de vele aantekeningen, die ver-
wijzen naar „Copyboek” en „Envelope”.

Wanneer wij nu bedenken, dat Ds Breukelaar
niet alleen scriba, maar ook quaestor (of pen-
ningmeester) van de generale deputaten is, dan
worden wij ons bewust welk een werkkraft
deze grijze dienaar nog bezit. Onze kerken zijn
veel aan hem verplicht, temeer omdat hij dien
buitengewoon veel omvattenden arbeid belangeloos
verricht. We hebben in de Acta niet gelezen, dat
hierop opzettelijk op de synode de aandacht is
gevestigd; daarom doen wij het bij dezen. Moge
de Heere dezen zendingsman nog menig jaar voor
onze zending sparen, en hem bemoedigen en troos-
ten, daar hij in korten tijd smartelijke verliezen
leed: twee zonen in de volle kracht van het leven,
n.l. te Haarlem en op Java, en zijn bejaarde
zuster.

Het zendingsrapport bevat 37 hoofdstukken,
welke de meest verschillende onderwerpen be-
handelen. Beginnen wij met het laatste: de finan-
tiën, daar wij als vanzelf ons afvragen, hoe het
daar mee gaat in dezen crisistijd. In het ge-
noemde 37e hoofdstuk gaat het alleen over de
generale kas; echter worden wij in het rapport
zelf herhaaldelijk met finantiën van anderen aard
in aanraking gebracht.

De generale kas krijgt haar inkomsten voor-
namelijk uit de opbrengst van het Zendingsblad,
in 1932 bijna f23000, van den Zendingskalender
welke in 1933 een bate gaf van even f3200, voorts
van de 10 pct. der inkomsten van alle zendende
kerken, en van giften en legaten. Dit wordt alles
met elkander een beduidende som, maar de uit-
gaven zijn ook vele, en deze waren zelfs in het
laatste jaar zóó hoog gelopen, dat er een tekort
was van ruim f18000. Toch hebben de deputaten
geen collecte aan de kerken behoeven te vragen,
omdat er nog reserve was; deze reserve was even-
wel met 1 Januari 1933 geslonken tot ruim f9500,
en de uitgaven zijn in klimmende lijn. Niet alleen
Wonosobo vraagt zijn vele duizenden, maar ook
Soemba heeft om hulp aangeklopt; en het zal de
vraag zijn of de kerken in de komende drie jaar
aan één of meerdere extra-collecten voor de gene-
rale kas zullen ontkomen.

Het noemen van de Soemba-zending brengt ons
in aanraking met de gevolgen van de crisis op het
zendingssterrein. De Indische regering heeft het
bezuinigingsmes reeds duchtig gehanteerd, en de
zending op Soemba is er door in moeilijkheid
gekomen. Men had aan de generale deputaten
gevraagd om voor rekening van de generale kas
te nemen: 1. de onderhoudskosten van de leerlin-
gen der Opleidingsschool, 2. de kosten van de
eigen schoolinspectie, waarvoor de regering geen
subsidie meer geeft, en 3. de kosten van den nor-
maal-leergang te Pajeti onder leiding van den heer
Mobach. Dit drieledig verzoek moest natuurlijk
op de synode komen, en deze heeft goedgevonden,
dat de deputaten, het in overweging nemende, de
kosten van de voldoening eraan nader zouden
onderzoeken, en dan een beslissing zouden nemen,
welke financieel uitvoerbaar zou blijken.

Ook op Java werkt de crisis. Het meest duide-
lijk komt dat uit in hetgeen de Keucheniuschool
ervaart. Gelijkt men weet is de Keucheniuschool
een normaalschool; reeds zijn alle Christelijke
normaalscholen op Java op twee na opgeheven,
en ook de Keucheniuschool komt in het gedrang.

Immers zij leidt onderwijzers op voor de
z.g. standaard-scholen, maar de oprichting van
nieuwe scholen van dit type is zoo goed als stop
gezet; bovendien heeft de regering bepaald, dat
onderwijzers gevormd aan de normaalschool, al-
leen in de 4de en 5de klas van de standaard-
scholen mogen staan, maar voor de laagste drie
klassen geen leerlingen van een normaalschool
mogen worden benoemd, doch alleen volksschool-
onderwijzers, die slechts het diploma van een
normaal-cursus bezitten en dan ook veel minder
salaris genieten. Alzoo zal er binnen korten tijd
voor onderscheidene jaren geen opleiding van
normaalleerlingen meer noodig zijn.

Moet dan de Keucheniuschool worden gesloten?
Misschien dat het mogelijk zal zijn, dat zij zich
voortaan aan de opleiding van volksschoolonder-
wijzers zal wijden; misschien! De toekomst van de
Keucheniuschool is dus zeer onzeker.

Ook de kweekschool te Solo ligt onder de crisis-
maatregelen der regering, en het zendingsrapport
zegt, dat het staat te vreezen, dat ook deze school
weldra in ernstige financiële moeilijkheden zal
geraken.

Uit het genoemde blijkt, dat de crisis in Indië
met name de scholen, die van de zending uitgaan,
heeft getroffen. Van de hospitalen spreekt het
zendingsrapport niet, omdat van alle kerken te-
zamen geen hospitaaldienst verricht wordt, maar
alleen schooldienst. Zouden we willen weten, hoe
de crisis op den medischen dienst inwerkt, dan
kunnen wij alleen terecht bij de verslagen der
zendende kerken. Misschien geeft hoofdstuk zes
uit het zendingsrapport eenig licht over deze zaak,
want daarin lezen wij, dat de synode van 1930 had
toegestaan, dat Middelburg voor haar medischen
dienst zou gesteund worden met een subsidie uit
de generale kas van hoogstens f6000 per jaar, en
wel zoolang de kerk van Middelburg geen gouver-